

Justus Christoph Schomer

**Programma Quo Iustus Christophorus Schomerus ... Superintendens
Meclenburgensis, Suo & Facult. Theol. nomine ad Disputationem Inauguralem De
Separatismo, Volente Deo a ... Dn. M. Jacobo Hieronymo Lochnero, hactenus ad
S. Nicolai Wismariae Pastore ... nunc vocato Superintendente Bremensi ... Ad d.
XXIII. Septembr. 1686. ... publice proponendam ... solenniter & officiose invitat**

Rostochi[i]: Wepplingius, 1686

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn736015078>

Druck Freier Zugang

RU theol. 23.Sept. 1686

Schomerus, Just. Christ/d

PROGRAMMA

²⁰⁰
JUSTUS CHRISTOPHO-
RUS SCHOMERUS,

S. Theol. D. & P. P. Consistorii Assessor &
Superintendens Meclenburgensis,

Suo & Facult. Theol. nomine

ad Disputationem Inauguralem.

DE

SEPARATISMO,

VOLENTE DEO

à V^{RO} Admodum Reverendo & Excellentissimo

DN. M. JACOBO HIERONY-
MO LOCHNERO,

hactenus ad S. Nicolai Wismariz Pastore, & Consist.

Reg. Assess. nunc vocato Superintendente Bremensi, Eccl.

Cathedr. Pastore Primario & Consist. Brem. &

Verdens. Assessore gravissimo

Ad d. XXIII. Septembr. 1686 horis antem. & pomeri d.

in AUDITORIO MAJORE publicè proponendam,

Magnificum DN. RECTOREM & Omnem Ex-

cellentissimorum Professorum, Literatorumq; or-

dinem, suo quæque honore atque titulo conspicuum,

solenniter & officiosè invitat.

Rostochl, Typis JOH. WEPPLINGII, Univ. Typogr.

1686

Uo sunt, quibus totum

Christiani hominis officium tanquam
summis capitibus comprehenditur. *fi-
des & charitas*, quorum ut arctissi-
mus & insolubilis nexus est, ubi sine
fuco habetur nominum veritas, ita
inepta affectatio mutuâ in se æmula-
tione furit. Qui amoris fraterni
cæco impetu feruntur, fidei regu-
las omnes proculcant, ut quâm la-

tissimè concordia extendatur; quos cura integritatis fidei im-
prudentiùs angit, amor locum præcludunt, ne quem infir-
mum fratrem tolerant, hostiles utrinque pugnas gemellis Spi-
ritûs S. fructibus esse rati; perniciosissimâ Satanæ calliditate
miseros mortales circumveniente, ne unquam sibi plena con-
stet veri Christianismi facies. Vidimus pridem *Libertinorum*
colluviem, ut symbolis ecclesiæ bellum *ἀσυνδο* indicant, & dum
omnibus cupiunt, omnibus claustra laxant, neminemq; à com-
munis spei consortio excludere volunt, viam salutis unicam
sibi & alii evertant. Contrariis agitantur studiis, qui *Separati-
sta* vel *Schismatici* appellantur, qui semitam arctam non nisi
exclusis damnatisque cunctis, quos vel levissima nota vide-
tur distinguere, se tenere censent; illi omnes ferre possunt, hi
neminem, illis, pietas in eo posita est, ut Deum negligant, his ut
homines oderint. Olim dissensiones de episcopatu frequen-
tissimam dederunt schismati causam, ita ut Hieronymus inde
definitionem ejus petat, cum in *Tit. c. 3, inter hæresin*, inquit,
& *schisma hoc interesse arbitramur, quod hæresis perversum dogma ha-
beat, schisma propter episcopalem dissensionem ab ecclesiâ pariter sepa-
ret*. Cum enim plures eidem dignitati imminerent, omnes
suarum partium studiis nixi, alii etiam varias ob causas sede,
quam tenebant, deturbati populum vel ejus aliquam partem

la

lateri suo perpetuò adhaerentem secum traherent, passim scindē-
bantur ecclesiæ, & quamvis fidei atque spei consensum reti-
nerent, amore tamen atque odio certabant. Sæpe unius hominis
ambigua vel condemnatio vel absolutio integras provincias &
totum pœne Rom. imperium in partes scidit, ut se mutuò
episcopi communione prohiberent, Quo schismatis malo
etiam Roma creberrimè laboravit, pro majore ejus apicis po-
tentiâ magis etiam se ibi exerente purpuratorum ambitione,
ut per plures aliquando successores in posteritatem transmissa
duraret contentio. Sed postquam res ecclesiarum aliarum par-
tim à Romani pontificis, partim à Regum atque principum
potestate cœperunt arctius pendere, in illis hæc causa non
ampliùs tantos motus excitare potuit. Alia est nec apud
veteres infreqvens, nostris autem temporibus nimium fami-
liaris, quæ multos ab ecclesiæ unitate abducit, purioris sancti-
tatis opinio, quâ ab omnibus discreti esse cupiunt fanatici homi-
nes. Effudit se per omnem agrum Domini non levi impetu
variis distinctaviis & nominibus, renascens veterum Catharo-
rum ambitio, quæ dum levissimas in aliis quibusque stipulas
horrendum detestatur, in suis sibi fœdioribus maculis cœcutit.
Difformes sibi in omnibus licet ejusmodi homines in eo tamen
uno conveniunt, quod cum nemine conveniat sibi, timidus
semper nequo contagio temerent defœcatam, ut opinantur,
vitæ puritatem. Ea vero puritatis ejus nota esse creditur stul-
tis, in alias ecclesias, illarumque presbyteros strenuè debac-
chari & quæcunq; de mysticâ Babele in S. literis occurrunt, vel de
sacerdotum quondam leviticorum vitiis, plenis plaustris in nos
tanquam divinitus sic notatos conjicere. Sed ut rectè Hie-
ronymus eodem quem laudavimus loco dixit: *Nullum schi-*
isma non sibi aliquam fingit hæresin, ut rectè ab ecclesiâ recessisse vi-
deatur, ita etiam dum alii aliud carpere volunt, quod ei ca-
lumnia colore addat, in plures prolabuntur sæpè gravissi-
mos, sæpe etiam (si ita dicere fas est) ridiculos errores. Alii salarii,

clericorum offenduntur, alii honoribus, alii disputationibus Academicis, alii ritibus ecclesiæ, alii moralium quaestionum solutionibus, omnes remissione peccantium censurâ, quodque se illis vehementius opponunt, absurdiora comminiscuntur, ut vel omne ministerium evangelii damnent, vel scripturarum virtutem & usum, Sacramenta ecclesiæ, partemque Christi meritis justitiam, renovatorum imperfectionem, & quid non? penitus evertant vel negent, denique vana mentis ludibria pro divinis revelationibus, insaniam pro pietate amplectuntur. *Quæ non monstra opinionum protulit in Angliâ odium episcopalis regiminis? quibus non parricidiis litatum est furori in superpellicea & crucis figuram & Eucharisticæ mensæ situm involanti? Et illi tamen omnes motuum civilium tibicines in fidei vitæque supra alios encomium puritanum nomen affectabant.* Multi qui sapientiam literariam & disputationes Academicas calumniantur, infinitis scinduntur ipsi disputationibus, & quamque ipsarum dignam æstimant, quare se mutuò communionem interdican. De mirâ hac excommunicandi separandique sui audaciâ digna relatu est historia, quem refert Barclajus *part. 4. Euphorm. p. m. 305.* unde tanquam ex ungue leonem hominum istorum genium agnoscas. *Fortè, inquit, in unam superstitionem consenserat cum duobus liberis pater explebe vir, sive vulgus infra opum aut ingeniorum humilitatem æstimes. Illi tres unam rempublicam sectamque faciebant [& sæpe non pluribus hæ religiones constant] tandem perdicaciùs inter se de divinâ re agentibus, decessit primùm à filiis pater, non quod meliora sentiret, sed diversa, & ab illis de communione sanctorum [nam sic nugatores dicebant] ejectus est. Porro sancti non his alii præter se ipsos erant. Mox autem & discissis mentibus alter fratrum alterum à cælesti consortio exclusit. Sic de angustâ ecclesiâ & trium hominum numero definitâ tres quoque ecclesie natae sunt, prodigioso scelere & in amentiam prono. Quid de ejusmodi hominibus dicas, nisi quod de factione Felicissimi quondam Cyprianus episc. 40. pœnas quas meruerant, pependerunt, ut à no*
bis

bis non eieci ultro se eicerent, ipsi in se pro conscientia sua sententiam darent, & de ecclesia sponte se pellerent. Certè enim censuram in se ipsum exercet, non in alios, qui sibi omnium hominum commercio interdicunt, & apud se solus domi sapere videtur. Ab amoris concordia suos quondam discipulos agnoscere voluit Christus *Joh. 13. v. 25.* quo se caractere misere spoliavit, quibus non nisi litigia & morosa censura placet, Verum est, primam veritatis, deinde alteram pacis curam esse debere: nec consensus impietatis Christianum hominem commendat. Ejiciendi sunt mali à consortio bonorum, evitandi hæretici, removenda scandala; sed ita ne humana conditionis obliviscamur. Qui secum reputat, quàm facilis omnibus error sit, quàm varia boni cursus impedimenta, semperque major cognitionis atque sanctitatis progressio illa, quæ antea placuerunt, emendet, novit etiam quid de se sibi promittere debeat, & facile aliis ignoscet, si exactam veritatis normam non semper observent. Ut haberi potest ecclesia Dei, accipienda & servanda est, quamvis minore in gradu sanctitatis subsistat, non ut perfectissima quæatur, penitus destruenda. Plures peccaverunt Corinthii *1. Cor. 3. v. 1. c. 6. v. 5. c. 11. v. 21.* solus tamen pelli jubetur incestuosus *c. 5. v. 2.* multi erroribus impliciti hærebant, etiam illi qui gravissimus erat, ut resurrectionem mortuorum in dubiam vocarent *1. Cor. 15. v. 2.* sed Hymenæus tantum cum uno vel altero malitiæ socio Satana tradebatur, *2. Tim. 2. v. 17.* collum cum *1. Tim. 1. v. 20.* Ciborum religiosa discretio & fratrum infirmitati datur, *Rom. 14. toto,* & doctrina est dæmoniorum, *1. Tim. 4. v. 3.* Nimirum interest quo quis animo erret, quâ correctionis spe, quâ causæ gravitate, quo scandalo aliorum. Interest igitur & quo elencho cujusque error excipitur, lenine animo an duro atque aspero monitor in illum invehatur. Multa lentis remediis tolluntur mala, quæ irritantur asperis sæpius dissimulatio sopivit hæresin, quam elenchus vehementior auxit. Sapienter temperare zelum par est: non urit vel secat medicus, nisi ubi

si ubi desperata omnia esse videt, nec aliter salvam esse posse totius
 corporis salutem. Dolemus eò hodie rem devenisse, ut non
 nisi in multiplici variarum sectarum à se divisione ecclesia
 nostra salva esse possit: ut plus, ne quæ fortè insidiosa pax cum
 falsis fratribus noceat, quàm ut coalitio vulnèrum quærat, vul-
 gò monendum sit. Sed ita tamen Syncretismum fugimus, ne ini-
 quum schisma optemus, nec libertinismum Separatismo per-
 mutemus. Nullum schisma bonum est, nisi quod necessarium,
 attamen & quoddam necessarium. *Qui suam utilitatem potius con-*
siderant quàm unitatem ecclesiæ, qui propter modicas & quaslibet
causas magnum & gloriosum corpus Christi conscindunt, illi demum
 iudice Irenæo schismatici sunt. Nos verò necessaria causa à Rom.
 ecclesiæ communione abscidit, cum pelleremur, non sponte
 secederemus, neque nunc tutæ amplius sunt cum iis induciæ, qui
 non aliâ lege nobis amicitiam denuo suam offerunt, quàm ut
 quemadmodum cum Scotis quondam pîcti in unam soci-
 tatem coaluerunt, in ipsis nomen formamque nostram, for-
 mam inquam doctrinæ omnem, perdamus. Necessaria nos ec-
 clesiæ salus à Calvinianis abstraxit, cum sub schemate nostro
 omnis populus ad pessimos errores sollicitareretur. Nec est bo-
 na amicitia, quæ hæreses probat, nec bona divisio, quæ salus
 ecclesiæ non efflagitat. Et fides integrè servanda est & charitas, si
 Christiani hominis officium cupimus explere. Itaq; quò certius no-
 vimus, nos in Syncretismi fugâ à schismatis crimine esse im-
 munes, eo confidentius contra utrumque malum pugnamus.
 Ostendit nupere inaugurali Disputatione ex Facultatis Theologicæ decreto
 LIBERTINISMI mala eruditissimus auctor, tunc Candidatus nunc Licentia-
 tus Theol. dignissimus; Sed ne ab eâ tantum parte periculum esse ecclesiæ Dei
 arbitremur, ecce nunc adest, qui non minore solertiâ ac ingenio de SEPARA-
 TISMI vitio Disputationem pariter Inauguralem proponit. Virum intelligo
Pl. Rev. & Excellentiss. Dn. M. JACOBUM HIERONYMUM LOCHNE-
BUM, hactenus ad S. Nicol. ad apud Wismariens. Pastore vigilantissimum,
& Consist. Regii, quod ibid. est, Assessor. nunc verò vocatum Superint. Regium &
capit. Eccl. Bremensis Pastorem, nec non Assessor. Consist. Brem. ac Verdenfis
gravissimum, Amicum fautorem & in Christo Fratrem jam à pluribus annis
 mihi

mihi conjunctissimum, virum, inquam, qui almae huic universitati non nunc demum commendari debet, cujus & conspicua pars quondam fuit & perpetuam memoriam tum suâ virtute tum celeberrimi Soceri nomine satis clarus promeruit. Natus erat in hanc lucem Kalendis Martiis anno nati Salvatoris millesimo sexcentesimo quadragesimo nono, in celeberrimo Germaniæ emporio, reipublicæ splendore, opibus, ædificiis, artificiis, literis & præter maris oportunitatem omnibus hujus vitæ commodis florentissimo, Noriberga, ex Patre Ampliss. Doctissimoq; FRIDERICO LOCHNERO, nobilissimæ istius reip. Registratore fidissimo, ex matre autem, Matronâ optimâ suisq; sexûs virtutibus ornatissimâ, FLORENTINA Stäcker/Audiverat in patrio Gymnasio eruditissimum Virum, *M. Job. Held*, Hebrææ lingvæ Prof. & Gymn. Rectorem, in Auditorio Ægidiano *Dan. Wulferum* in Phys. & Metaphys. *Martinum Beerium* in Geographiâ & Historicis, *Christophorum Arnoldi*, in Oratoriâ & Poësi, tandem & perquam reverendum *Dn. Joh. Michaëlem Dilberum* in Theolog. & Ethicis, Professores famigeratissimos, à quibus Anno hujus seculi LXVII. die III. Nov. auctore hoc celeberrimo *Dilberro* eodemq; benevolo Patrono illustri Senatoris Norici Alumnus factus, postea etiam stipendio Venizeriano adjutus, ad Aldorff. Academ. dimittebatur. Ibi quoque præcepta Excellentissimorum viro- rum prompto animo imbiberat, Theologorum, *D. Joh. Weinmanni*, *Luc. Frid. Reinhardi*, *Job. Conradi Durrii*, Histor. non eo tantum sed & literarum Hebr. & omni- genæ eruditionis nominè supra laudes nostras positi, certè decoris Germaniæ nostræ, *Joh. Christoph. Wagenfeldi*, Philosophorū *Abdie Treu*, *Joh. Christ. Sturmii*, *Joh. Pauli Fehwingeri*, *Joh. Georgii Königij*, *Christoph. Molitoris*, & qui inspector erat oeconomix *M. Just. Jacobi Mulleri*, omnium suis meritis atqve titulis ornatissimorum, publi- cis etiam disputationibus quâ Theolog. de Peccato, & in A. C. quâ Philos. de Terra moribus sub Excell. *Sturmio* A. 70. progressus unde quæque laudabiles ostenderat, nomen præterea collegio curioso *Sturmiano* dederat, cum ipso Acad. illius natali festo Petro-Paulino ab Ampliss. Facult. Phil. brabeutâ *Dn. Durrio* duplici laureâ Phi- los. & Poëtica publice donaretur, & in vividioris ingenii aliquod incitamentum So- cietati, quæ dicebatur, floriferæ Pegnessiæ à Nobiliss. *Dn. Sigismundo à Birken*, sub nomine Amyntæ adscriberetur. His initiis sibi gradum ad majora atqve gra- viora struens A. LXXIII. mense Febr. Jenam, circa nundinas verò paschales Lipsiam pe- tiit, celebratiss. utrobique Profess. salutatis tandem Rostochium delatus est, ubi pri- mum hospitio & informatione *B. Zach. Grapij*, tunc Theol. Lic. & Pastoris *Peetr. nec non Phys. & Metaph. Prof. Excell. postea vero D. & Superint. Mecklenb. nec non voca- ri Theol. Prof. gravissimi* fruius est, deinde magno Academiæ tunc nostræ ornamento *Augusto Varenio* feliciter innotuit, qui primum hospes filium unicum, nunc Phi- losophiæ Magist. & Sereniss. Principum Mecklenb. in spem Provinciæ succrescen- tium informatorem ipsius tunc fidei commisit docendum, deinde A. LXXV, pro-

motor honorum Amplissimo collegio Ducali & illo interprete Serenissimo Principi ac Patrono nostro, Dn. GUSTAVO ADOLPHO eum commendavit, ut Professio Poëtica ipsi gratiosè committeretur, illis ornata publicis ingenii atq; eruditionis documentis, quæ me teste non indigent, tandem postquam A MDCL XVII à potentissimo Danicæ Rege, applaudente Senatu atqve populo omni Wismariam ad illud quod hætenus dexterrimè gessit officium vocatio successisset, etiam socer exoptatissimus extitit, collocatâ illi in matrimonium Filiâ secundo genita, florentissimâ tunc atqve ornatissima virgine, MAGDALENA JUSTINA, quod ut hætenus suscepta triplici prole felix fuit, ita ut majore subinde felicitate diutissimè servetur stabile, Deum precamur Ceterum nec eo loco virum divina providentia, potentissimi Regis Sveciæ singularis gratia, aliisque certius quàm ipsi sibi perspecta ejus virtus voluit diutius subsistere. Quippe non tantum à sexennio in Consistorium Regium, quod denuo illic erigebatur, ascitum, sed & sequente statim anno Regiis literis ad Generalem Superintendentiam Bremensis ducatus ecclesiarum clementissimè vocatum, quam submississimè tunc pro singulari modestiâ animi deprecabatur, nunc autem denuo aliis literis æqvè præter spem & votum omne advenientibus, alteri huic Regiæ Majestatis gratiæ succumbere, & quo Deo auctore, animos Regum instar rivorum profluentium dirigente, trahitur, sequi oportuit. Cum autem novæ dignitatis atq; officii ratio postularet, ut quem diu jam promeruerat à Theologicis studiis honoris gradum summum assumeret, in hac potissimam universitate, cui se & soceri & suo nomine devinctum esse censuit, solennia illa obire decrevit. Peractum jam est secundum Facultatis Theologicæ leges examen, quod dicitur rigorosum, eo optimo successu, quem & adhibiti testes norunt & omnes faciliè etiam me tacente credent. Dignissimum esse, quem in publicum producamus, constat iis, qui vocem ejus hic de cathedrâ dudum sonantem audiverunt, constabitque porro omnibus, quibus placuerit actum disputationis publicæ suâ præsentia ornatiorem frequentiolemque reddere. Quod ut placeat in honorem Facultatis Theologicæ & admodum Reverendi Candidati nostri, in gratam etiam memoriam venerandi soceri, cujus in hoc genere aliquam virtutis imaginem intuebimur, Magnificum Academiæ Rectorem & omnem Ordinem Excellentissimorum cujusq; Facultatis Professorum, Doctorum, Licentiatorum, Rev. Presbyterium, Clarissimos Philosophiæ Magistros & omnem generosam politissimamqve Studiolum juventutem, & quicumque literarum, sacrarum Fautores audire cupiunt, quâ par est humanitate atqve observantiâ invito.

P.P. Sub Sigillo Facultatis Theologicæ Dom XV. Trinitat.

Anno Domini MDC LXXXVI.

mihi conjunctissimum, virum, inquam, qui almae huic unive-
 commendari debet, cujus & conspicua pars quondam fuit
 riam tum sua virtute tum celeberrimi Soceri nomine satis clar-
 erat in hanc lucem Kalendis Martiis anno nati Salvatoris m-
 quadagesimo nono, in celeberrimo Germaniae emporio, re-
 pibus, aedificiis, artificiiis, literis & praeter maris oportunitate
 commodis florentissimo, Noriberga, ex Patre Ampliff. Doct-
 LOCHNERO, nobilissimae istius reip. Registratore fidissimo
 tronae optimae suisque sexus virtutibus ornatissimae, FLORENT-
 verat in patrio Gymnasio eruditissimum Virum, *M. Job. Hel-*
 & Gymn. Rectorem, in Auditorio Aegidiano *Dan. Walfferus*
Martinum Beerium in Geographia & Historicis, *Christophorus*
 & Poesi, tandem & perquam reverendum *Dn. Joh. Michael-*
 log. & Ethicis, Professores famigeratissimos, à quibus A-
 die III. Nov. auctore hoc celeberrimo *Dilberro* eodemque be-
 Senatoris Norici Alumnus factus, postea etiam stipendio
 ad Aldorff, Academ. dimittebatur. Ibi quoque praecepta Ex-
 rum prompto animo imbiberat, Theologorum, *D. Job. W-*
Reinhardi, Job. Conradi Durrii, Histor. non eo tantum sed &
 genae eruditionis nomine supra laudes nostras positi, certe de
Joh. Christoph. Wagenseilii, Philosophorū *Abdie Treu, Joh. Ch-*
Felwingeri, Joh. Georgii Königij, Christoph. Molitoris, & qui in
M. Justi Jacobi Mulleri, omnium suis meritis atque titulis
 cis etiam dissertationibus quae Theolog. de Peccato, & in A-
 moribus sub Excell. *Sturmio* A. 70. progressus unde quaque
 nomen praeterea collegio curioso Sturmiano dederat, cum
 festo Petro-Paulino ab Ampliff. Facult. Phil. brabeatū Dn. D-
 los & Poetica publice donaretur, & in vividioris ingenii alie-
 cietati, quae dicebatur, floriferae Pegnesiacae à Nobiliff. Dn-
 sub nomine Amyntae adscriberetur. His initiis sibi grad-
 viora struens A. LXXIII. mense Febr. Jenam, circa nundinas ve-
 titit, celebratiss. utroque Profess. salutatis tandem Rostochi-
 mūm hospitio & informatione *B. Zach. Grapij*, tunc Theol.
 non Phys. & Metaph. Prof. Excell. postea vero *D. & Superint-*
ri Theol. Prof. gravissimi fructus est, deinde magno Academiae
Augusto Varenio feliciter innotuit, qui primum hospes filii
 losophiae Magist. & Sereniss. Principum Mecklenb. in spen-
 tium informatorem ipsius tunc fidei commisit docendum,

the scale towards document

demum
 memo-
 Natus
 ntesimo
 dore, o-
 ius vitae
 ERICO
 em, Ma-
 in/Audi-
 vae Prof.
 etaphys.
 Oratoriā
 n Theo-
 i LXVII.
 o illustris
 adjutus,
 um viro-
 uc. Frid.
 & omni-
 nostrae,
 oh. Pauli
 onomiae
 n, publi-
 de Terra
 tenderat,
 ius natali
 urea Phi-
 ntum So-
 Birken,
 tque gra-
 sliam pe-
 ubi pri-
 Petr. nec
 non voca-
 namento
 tunc Phi-
 ccrelce-
 XV, pro-